

Ændringer i reglerne for seniorførtidspension

Seniorførtidspensionsordningen blev udarbejdet som en del af tilbagetrækningsreformen og blev lanceret som et sikkerhedsnet under nedslidte lønmodtagere, der ikke længere har ret til at gå på efterløn men som samtidig er for raske til at kunne gå på førtidspension. Ordningen trådte i kraft den 1. januar 2014.

Ordningen benyttes dog kun i begrænset omfang, og derfor finder LO, at der er behov for ændringer. Dette til gavn for nedslidte LO-medlemmer, der i fravær af forbedringer i ordningen må tilbringe de sidste år frem til folkepensionsalderen på kontanthjælp eller som selvforsørgende.

LO's vigtigste forslag er som følger:

- Kriteriet for at kunne få førtidspension skal lempes.

Forslaget indebærer, at seniorer hvis arbejdsevne er så lav, at personen ikke kan blive selvforsørgende ved *ordinært* arbejde, får mulighed for at opnå førtidspension.

- Mulighed for at vælge fleksjob eller ressourceforløb.

Nedslidte seniorer bør have krav på at blive visiteret til fleksjobordningen eller komme i ressourceforløb, så de kan udnytte den resterende del af arbejdsevnen.

Med ovenstående to forslag opnås, at nedslidte får valgfrihed mellem førtidspension, ressourceforløb og fleksjob.

- Deltagelse i arbejdsprøvning skal være frivilligt for seniorer.

Forslaget er stillet for at undgå, at nedslidte seniorer efter visitation til fleksjob, skal gennemgå langvarige og perspektivløse arbejdsprøvninger.

- Nedslidte seniorer skal undtages fra stramningerne i reglerne for fastholdelsesfleksjob.

Som følge af den politiske aftale om fleksjob blev mulighederne for fleksjob på hidtidig arbejdsplads (fastholdelsesfleksjob) forringet, og der er siden da sket et drastisk fald i antallet af fastholdelsesfleksjob. LO's forslag vil kunne medvirke til at vende udviklingen.

- Der etableres en fasttrackordning til fleksjob.

Fasttrack ordningen kan løse det nuværende problem med udsigtsløse og langvarige arbejdsprøvninger.

- Sygedagpengeloven ændres, således at sygedagpengeperioden kan forlænges, hvis der er ansøgt om seniorførtidspension

Forslaget vil føre til, at flere sygedagpengemodtagere vil ansøge om seniorførtidspension.

Ordningen

Seniorførtidspension kan tilkendes til personer med en langvarig og aktuel tilknytning til arbejdsmarkedet, som har under fem år tilbage til pensionsalderen. Betingelserne for at modtage seniorførtidspension er de samme som betingelserne for at modtage førtidspension¹. Kriterierne er således uændrede, der er blot tale om en ny ansøgningsmulighed.

Forskellen mellem almindelig førtidspension og seniorførtidspension er alene, at en ansøgning om seniorførtidspension skal behandles af kommunen inden for et halvt år, og at ansøgeren ikke skal igennem et langvarigt forløb med arbejdsprøvnings for at udvikle arbejdsevnen. Seniorførtidspensionen kan således betragtes som en ny ansøgningsmulighed og et "fasttracksystem" til at få førtidspension for folk, der har under fem år tilbage til pensionsalderen.

Konsekvensen bliver derfor, at de seniorer, der er for nedslidte til at kunne fortsætte på arbejdsmarkedet, men som ikke opfylder kriterierne for at kunne modtage førtidspension, må tilbringe deres sidste år frem til pensionsalderen på sygedagpenge, en lav kontanthjælp, ressourceforløbsydelse, ledighedsydelse eller ægtefælleforsørgelse.

Tilgang til ordningen

Ifølge tal fra Ankestyrelsen blev der i 2014 tilkendt seniorførtidspension til i alt 196 personer, og i 2015's første tre kvartaler har der været 170 nye tilkendelser.

Da lovforslaget blev fremsat, skønnedes det, at antallet af modtagere af seniorførtidspension ville være knap 900 helårspersoner i 2014 og knap 2.700 helårspersoner i 2015².

Tilgangen til ordningen har således været langt mindre end forventet. Det vides ikke om årsagen er, at nedslidte lønmodtagere har svært ved at opfylde kriterierne for beskæftigelseskravet (se ad. 3), om det skyldes, at arbejdsevnen ikke vurderes tilstrækkeligt nedsat eller om det skyldes, at kommunerne ikke kender til ordningen og derfor undgår at oplyse potentielle modtagere om muligheden for at ansøge om seniorførtidspension. Årsagerne varierer formentlig fra kommune til kommune, men faktum er, at mange af dem, der har de fysisk krævende jobs, ikke har fået muligheden for at blive omfattet af ordningen.

LO's forslag vurderes at medføre at maksimalt 2.500 flere personer vil befinde sig på seniorførtidspension på langt sigt³.

Forbedringsmuligheder

Målgruppen for forbedringsmulighederne er de seniorer, der er for nedslidte til at kunne fortsætte på arbejdsmarkedet men som ikke opfylder de nuværende kriterier for at modtage førtidspension.

Da LO og FTF afgav hørings svar til tilbagetrækningsreformen, havde vi tre forslag til forbedring af ordningen vedr. seniorførtidspension:

1. "At kriterierne for tilkendelse af seniorførtidspension gøres mere lempelige for personer, som ellers ville kunne få efterløn, og dermed har haft et langvarigt og stabilt a-kassemedlemskab.

---

¹ Betingelserne for at modtage førtidspension fremgår af lovens §16, jvf senere i notatet.

² Kilde: Udkast til forslag til lov om ændring af lov om social pension.

³ Tallene er behæftet med en relativt stor grad af usikkerhed. LO's beregninger er vist i *bilag 1*.

2. De sygemeldte, som ikke er syge nok til pension men for syge til at kunne opnå efterlønsbevis eller dagpenge fra a-kassen, bør i stedet tilkendes fleksjob. Derved kan de udnytte den tilbageblevne arbejdsevne og fortsat have en garanti for en indtægt.
3. Af aftalen om tilbagetrækning fremgår det, at målgruppen blandt andet består af personer, som har haft en ”langvarig arbejdsmarkedstilknytning”. Dette defineres som mindst 20-25 års *fuldtids*beskæftigelse og længere for deltidsansatte. Mange kvinder har kun haft deltidsarbejde – enten fordi de ikke kan klare mere af helbredsmæssige grunde, eller fordi de ikke kan få fuldtidsarbejde. LO og FTF mener, at det vil medføre stor forskelsbehandling, at kvinder får sværere ved at opnå seniorførtidspension og foreslår derfor denne begrænsning fjernet af hensyn til ligestillingsperspektivet. I stedet bør der lægges vægt på a-kasseanciennitet.”

Ud over disse tre forslag har LO's arbejdsgruppe peget på følgende forslag:

4. Kommunen skal kunne indstille til seniorførtidspension.

Ifølge gældende regler skal borgeren selv ansøge om seniorførtidspension. Det betyder, at man kun kan få vurderet sin sag, hvis man selv kender til ordningen og søger. Den lave afslagsprocent for ansøgninger om seniorførtidspension indikerer dog, at kommunerne ikke informerer om ordningen i tilstrækkeligt omfang (se ad. 4). Hvis kommunen får mulighed for at indstille borgeren til seniorførtidspension, vil jobcentrene have en udvidet forpligtelse til at vejlede om muligheden for seniorførtidspension. I praksis vil det betyde, at kommunen skal tage aktivt stilling til, om en borger er i målgruppen. Dette vil også medvirke til at udbrede kendskabet til ordningen i kommunerne. Ifølge reglerne for førtidspension kan kommunen indstille en borger til førtidspension. LO foreslår disse regler parallelliseret til seniorførtidspension. Kommunens indstilling til førtidspension skal naturligvis ske med borgerens samtykke.

Ad 1. Lempeligere tilkendelseskræterier

Af LO's seniorpolitiske strategi fremgår det, at ældre skal have mulighed for at trække sig værdigt tilbage. Det er ikke værdigt, at nedslidte ældre skal tilbringe den sidste tid af arbejdslivet som arbejdsløse fleksjobbere på ledighedsydelse. Disse personer bør kunne tilkendes førtidspension.

For at fremme en værdig tilbagetrækning, foreslår LO at lempe tildelingskræterierne:

- Hvis arbejdsevnen er så lav, at personen ikke kan blive selvforsørgende ved *ordinært* arbejde, skal personen tilkendes førtidspension.

Det fremgår af §16 i lov om social pension, at:

§16. Førtidspension kan tilkendes personer i alderen fra 40 år til folkepensionsalderen, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Personer i alderen fra 18 til 39 år kan tilkendes førtidspension, hvis det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres.

Stk. 3. Det er en betingelse for at få tilkendt førtidspension efter stk. 1 eller 2,

1) at personens arbejdsevne er varigt nedsat, og

2) at nedsættelsen er af et sådant omfang, at den pågældende uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning, herunder beskæftigelse i fleksjob, ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde.

Stk. 3, nr. 2) indebærer, at hvis personen med en varigt nedsat arbejdsevne kan blive ”selvforsørgende” i form af et fleksjob, kan der ikke tilkendes førtidspension.

Konkret foreslår, LO, at stk. 3 nr. 2) ikke skal gælde for seniorer, dvs. der indføres følgende nye bestemmelse særligt for nedslidte seniorer:

Stk. 4. For personer med mindre end 5 år til folkepensionsalderen er det en betingelse for at få tilkendt førtidspension efter stk. 1 eller 2,

1) at personens arbejdsevne er varigt nedsat, og

2) at nedsættelsen er af et sådant omfang, at den pågældende ikke har mulighed for at blive selvforsørgende i ordinært arbejde.

”Selvforsørgelse” kan fx defineres som et ordinært arbejde på mindst det timetal, der skal opnås for at få dagpengen.

Det skal bemærkes, at den nye foreslåede bestemmelse ikke forhindrer, at en murer med nedslidte knæ – eller et FOA-medlem med dårlig ryg – kan blive ansat på ordinære vilkår i en stilling, hvor vedkommende ikke belaster de nedslidte dele af kroppen.

Ad 2. Krav på fleksjob og ressourceforløb

Målgruppen for dette forslag er de nedslidte seniorer – med under 5 år til folkepensionsalderen - som stadig ønsker at arbejde og bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet, men som hverken kan få tilkendt førtidspension eller få dagpenge fra a-kassen, fordi de ikke kan stå fuldt til rådighed som følge af den nedsatte arbejdsevne.

Målgruppen er således den samme gruppe som under forslag 1, men med forslag 2 får personerne også mulighed for selv at vælge at blive på arbejdsmarkedet i form af et fleksjob eller et ressourceforløb.

LO foreslår, at:

- Disse personer bør have krav på at blive visiteret til fleksjobordningen eller komme i ressourceforløb, så de kan udnytte den resterende del af arbejdsevnen⁴.

Forslaget vil således være til gavn for de nedslidte, som selv ønsker at fortsætte på arbejdsmarkedet, men som har behov for ressourceforløb eller et fleksjob. Hvis LO's forslag 1 gennemføres, vil personerne have krav på førtidspension, og hvis forslag 2 gennemføres, vil personerne endvidere have krav på ressourceforløb eller et fleksjob med et rimeligt timetal. Arbejdstageren bør have en valgmulighed.

---

⁴ Tilkendelseskriteriet for at kunne få fleksjob ifølge forslag 2 kunne være, at personen har fået afslag på dagpenge fra a-kassen som følge af manglende rådighed. Dette er en umiddelbart særdeles ubureaukratisk procedure, men rejser nogle principielle juridiske overvejelser i de tilfælde, hvor a-kassens afgørelse er forkert, hvorved kommunens tilkendelse af fleksjob vil hvile på et forkert grundlag. Efterfølgende tvister om a-kassens afgørelse, vil øge bureaukratiet. LO's seniorpolitiske arbejdsgruppe har ikke lagt sig fast på dette, blandt andet fordi et forslag om en sådan tilkendelsesprocedure, bør drøftes med LO a-kasserne forinden.

Såfremt LO's forslag vedtages, og personerne dermed får krav på fleksjob, kan der være en risiko for at personerne visiteres til dårlige mikroflexjob uden mulighed for progression i fleksjobbet. For at undgå, denne situation, foreslår LO, at:

- Personer i målgruppen skal kunne sige nej til mikroflexjob⁵.

I dag er der en lovmæssig uklarhed i forhold til, hvordan bestemmelserne om mikroflexjob hænger sammen med reglerne for tilkendelse af seniorførtidspension. Mikroflexjob tilkendes i de situationer, hvor der er mulighed for forbedring af arbejdsevnen, mens tilkendelse af seniorførtidspension blandt andet kræver at arbejdsevnen er *varigt* nedsat. Reglerne kan således tolkes derhen, at personer, der er tilkendt mikroflexjob, ikke efterfølgende kan få tilkendt seniorførtidspension. LO deler ikke denne fortolkning. Ovenstående forslag fra LO vil afhjælpe, at medlemmer afskæres muligheden for seniorførtidspension, blot fordi de kommer i et mikroflexjob.

LO finder ikke, det er værdigt, såfremt nedslidte seniorer efter visitation til fleksjob, skal gennemgå langvarige og perspektivløse arbejdsprøvnings. Dog kan arbejdsprøvnings i visse tilfælde gavne medlemmets muligheder for fastholdelse på arbejdsmarkedet.

LO foreslår derfor, at:

- Deltagelse i arbejdsprøvnings skal være frivilligt for seniorer.

Som følge af den politiske aftale om fleksjob blev mulighederne for fleksjob på hidtidig arbejdsplads (fastholdelsesfleksjob) forringet, og der er siden da sket et drastisk fald i antallet af fastholdelsesfleksjob.

LO mener, at:

- Nedslidte seniorer skal undtages fra stramningerne i reglerne for fastholdelsesfleksjob.

Det skal bemærkes, at personer, der tilkendes fleksjob ifølge forslag 2, vil oppebære en højere indtægt end personer, der tilkendes førtidspension ifølge forslag 1. Derved er der incitament til at falde ind under forslag 2 frem for forslag 1 hvilket vil øge arbejdsudbuddet og mindske de offentlige udgifter, men dog kun i begrænset omfang som følge af målgruppens beskedne størrelse.

Der bør fastsættes regler for, hvordan timetallet i den nye fleksjob bestemmes. LO's seniorpolitiske arbejdsgruppe har ikke forholdt sig til denne problematik.

Forslaget kræver konsekvensrettelser i LAB-lovens regler vedrørende tilkendelse af fleksjob (§70).

Fasttrack ordning for (senior)fleksjob

Seniorer der ansøger om fleksjob risikerer i dag at skulle igennem mange og langvarige arbejdsprøvnings hvilket i visse tilfælde kan være spild af livskvalitet og samfundets penge fordi personerne er tæt på folkepensionsalderen.

---

⁵ Der hentydes her til mikroflexjob ifølge § 70, stk. 2 i LAB-loven.

LO foreslår derfor, at:

- Der etableres en fasttrackordning til fleksjob.

Formålet med fasttrack ordningen skal være at løse det nuværende problem med udsigtsløse og langvarige arbejdsprøvninger.

Konkret foreslår LO, at følgende tekst tilføjes til loven:

”Personer med langvarig og aktuel tilknytning til arbejdsmarkedet kan fra 5 år før folkepensionsalderen ansøge om fleksjob (seniorfleksjob). I sådanne sager iværksættes ikke beskæftigelsesrettede tilbud for at udvikle arbejdsevnen. Kommunalbestyrelsen kan dog indhente nye oplysninger til brug for sagens afgørelse. Kommunalbestyrelsen forelægger sagen for kommunens rehabiliteringsteam. Kommunalbestyrelsen træffer umiddelbart efter rehabiliteringsteamets indstilling i sagen afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag overgår til behandling efter reglerne om fleksjob. Kommunen skal afgøre sagen inden for et halvt år”

Såfremt der ikke er tilstrækkelig dokumentation for, at en – i øvrigt berettiget person - er berettiget til seniorfleksjob, kan personen ikke bevilliges seniorfleksjob. Personen har derefter mulighed for at søge ifølge de normale regler for fleksjob. Dette svarer til de nugældende regler for ansøgning om førtidspension på det foreliggende grundlag hvor man både kan søge ud fra det foreliggende grundlag og derefter efter de almindelige regler.

Det vurderes, at forslaget om seniorfleksjob kan gennemføres som en fravigelse til LAB-lovens §70, stk. 3 (og justering af dokumentationskravet i §70a).

Såfremt LO's forslag vedtages, og personerne dermed får krav på fleksjob, kan der være en risiko for at personerne visiteres til dårlige mikroflexjob uden mulighed for progression i fleksjobbet⁶. For at undgå denne situation, foreslår LO, at:

- Personer i målgruppen skal kunne sige nej til mikroflexjob.

Ad 3. Langvarig arbejdsmarkedstilknytning

Af aftalen om tilbagetrækning fremgår det, at målgruppen blandt andet består af personer, som har haft en ”langvarig arbejdsmarkedstilknytning”. Dette defineres som mindst 20-25 års *fuldtids*beskæftigelse og længere for deltidsansatte. I praksis defineres fuldtidsarbejde som indbetaling af fuldt ATP-bidrag, hvilket kræver 27 timer/ugen.

Af bekendtgørelsen til seniorførtidspension fremgår det endvidere, at kommunen har mulighed for at inddrage en række betragtninger i sine vurderinger, som bløder op på de i loven udmeldte betingelser. Det betyder fx, at perioder, hvor der er arbejdet mere end der kræves for fuld indbetaling af ATP, tæller mere.

Det fremgår også af bekendtgørelsen, at arbejdets karakter kan have en betydning for tilkendelsen, så erhverv, der er særligt belastende, giver anledning til, at kommunen kan lade det tælle til ansøgerens fordel. Sådanne individuelle vurderinger bør i højere grad reguleres som en ret for borgeren direkte i loven, og i mindre grad overlades til kommunens vurdering, som bekendtgørelsen lægger op til.

---

⁶ Ifølge § 70, stk. 2 i LAB-loven.

For at tydeliggøre at ansættelse i mere end 27 timer tæller som fuldtidsbeskæftigelse, foreslår LO, at

- Det i selve loven indskrives at fuldtidsbeskæftigelse defineres som mindst 27 timer om ugen⁷.

For at øge muligheden for tilkendelse af seniorførtidspension til tidligere fuldtidsansatte som pga. arbejdsulykke, nedslidning eller sygdom går ned i arbejdstid eller skifter arbejdsplads for at kunne klare et ordinært arbejde på nedsat tid, foreslår LO, at

- Efter 55 år alderen kræves der mindre ATP indbetaling end fuld tid (dvs mindre end 27 timer).

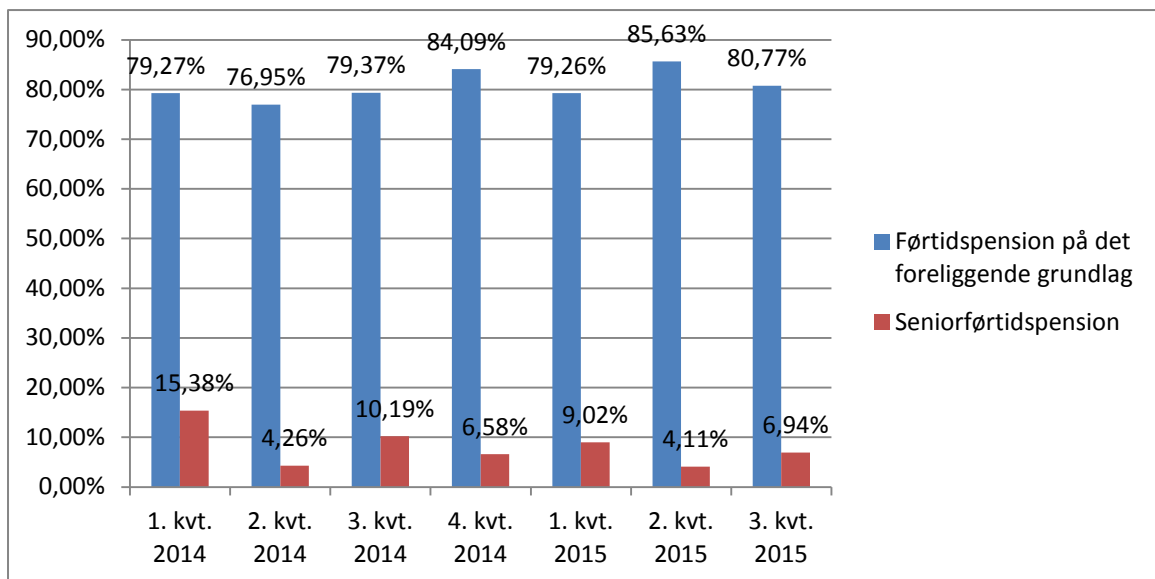
Kravet kunne f.eks. være ATP indbetaling på mindst 18 timer timer, svarende til de eksisterende grænser for ATP-bidrag.

Ad 4. Kommunen skal kunne indstille til seniorførtidspension

Sammenligner man afslagsprocenten for ansøgninger om seniorførtidspension med ansøgninger om almindelig førtidspension 'på det foreliggende grundlag', ser man at afslagsprocenten for seniorførtidspension er langt lavere, jf. figur 1.

Dette kan indikere, at kommunen ikke vejleder om den nye seniorførtidspensionsordning i tilstrækkeligt omfang.

Figur 1: Afslagsprocent. Ansøgninger om seniorførtidspension hhv. alm. førtidspension 'på det foreliggende grundlag', 1. kv. 2014 – 3. kv. 2015⁸

Dette underbygger til en vis grad formodningen om, at forklaringen på det lave antal af seniorførtidspensionstilkendelser også skal findes i kommunernes utilstrækkelige vejledning om ordningen, da de seniorer, der søger den nye seniorførtidspensionsordning, i overvejende grad får tilkendt seniorførtidspension. Den markante forskel sandsynliggør, at hvis kommunerne havde informeret mere om ordningen, havde de to grupper af ansøgere været mere ensartede, hvilket havde medført mere ensartethed i afslagsprocenterne.

⁷ LO's forslag indebærer ikke en materiel ændring i loven. Der er blot tale om at flytte tekst fra den underliggende bekendtgørelse ind i selve loven for dermed at tydeliggøre reglerne.

⁸ <http://ast.dk/publikationer/tendenser-for-fortidspensioner-2015-3>

Man kan retteligt sammenligne ansøgninger om seniorførtidspension med ansøgninger om almindelig førtidspension 'på det foreliggende grundlag', da en ansøgning om seniorførtidspension ifølge ordningen skal behandles inden for et halvt år, og der må ikke iværksættes beskæftigelsesrettede tilbud i disse sager. Det er derfor mere korrekt at sammenligne med førtidspensionsansøgninger 'på det foreliggende grundlag' end at sammenligne med almindelige førtidspensionsansøgninger. Seniorførtids- og førtidspensionsansøgninger 'på det foreliggende grundlag' har nemlig det til fælles, at de ikke indeholder langvarige arbejdsprøvnings- og sygdomsafklaringsforløb, sådan som ansøgninger om almindelig førtidspension gør. Det medfører at sagsbehandlingen af de to ordninger er sammenlignelig.

Øvrige forbedringer

Sygedagpengemodtagere skal som udgangspunkt, iflg loven, i jobafklaringsforløb efter 22 uger på sygedagpenge.

Den syge kan dog fortsætte på sygedagpenge, såfremt der er modtaget en ansøgning om førtidspension efter § 17, stk. 2, i lov om social pension. §17 stk 2 vedrører almindelig førtidspension "på det foreliggende grundlag". LO ønsker at denne bestemmelse i sygedagpengeloven udvides så den også gælder, hvis der søges om seniorførtidspension. Seniorførtidspensionsordningen har en række lighedspunkter med tilkendelse af førtidspension "på det foreliggende grundlag", blandt andet fordi der ikke må iværksættes beskæftigelsesrettede tilbud i disse sager.

LO foreslår, derfor, at:

- Sygedagpengeloven ændres, således at sygedagpengeperioden kan forlænges, hvis der er ansøgt om seniorførtidspension

Forslaget vil føre til, at flere sygedagpengemodtagere vil ansøge om seniorførtidspension. Derudover vil kommunens oplysning til borgerne om ordningen formentlig øges hvis LO's forslag indskrives i sygedagpengeloven.